

לקחה מזב

פרשת ויצא התשס"ז יוצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

4:10	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:40	מזבצי שבת
8:48	מזב"ש מג"א
9:24	מזב"ש גר"א
11:46	חצות

ההפטרה לספרים ועמי תלואים
לאשכנזים ויבחה יעקב
ביום שני בלילה: יג' בסלו
מתהילין בחד עליו
ותן של ומסר לברכה

פנינים לפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"

לשם מה פירט הכתוב "וילך חרנה", היה לו לקצר ולכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע לחרן"? בשם רבנו חיים מוולוז'ין, מצינו במדרש שברכה רבקה את יעקב טרם צאתו בפסוק "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכך". ומדוע ברכתו דוקא במקרא זה ולא בלשון אחר מן הכתובים, כגון "אז תלך לבטח דרכך" (משלי ג). אלא, כל צדיק היוצא לדרך יש לו שם קדוש המלווה אותו, והוא השם "יהויד". צא וראה שאותיות הללו הן הן סופי התיבות של "כי מלאכיו יצוה לך" וברכתו אמו שיזכה לליווי השם ההוא.

ממרו ורבו הגר"א מוילנא הביא, כי מה שקבעו חז"ל "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה", היינו "מתוך הלכה פסוקה דוקא". וסיפר שלפניך היה נוהג להפטר מן הבאים אליו טרם צאתם לדרך, בלשון זה: "הלכה פסוקה היא, יחיד ורבים הלכה כרבים". ומדוע דוקא הלכה זו בחר לו. אף זו – ביאר הגר"ח – משום שראשי תיבותיה עולים כשם הקדוש ההוא – "יהויד".

לפי זה שב וביאר את המקרא שלנו באופן נפלא. "וילך חרנה" נאמר, במקום "ויצא.. לחרן". כלומר, שאותיות וי י' ד' שבתבת יולדו מיותרות הנה. הלי אינו מיותר, שהרי בין כה וכה היה צריך לכתוב "לחרן", ואילו י'ה של 'חרנה' שוב מיותרת. הרי כולן יחד "יהויד" – כשם שמלווה לצדיק בדרך. את זאת רצה הכתוב לרמוז לנו אפוא, בכתבו "וילך חרנה", שאמנם נתקיימה ברכת אמו, והשם הקדוש ההוא ליווה בדרך.

(בשם רבי חיים מוולוז'ין)

"ויצא יעקב מבאר שבע"

"מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה" (רש"י).

מקשים המפרשים, מדוע דוקא אצל יעקב מצאה התורה לנכון להזכיר רושם עזיבתו של הצדיק, ולא גבי אברהם ויצחק?

יש שתירצו, שביקשה התורה להשמיענו כאן, שאף על-פי שיצחק ורבקה עדיין נשארו בעיר, בכל זאת עשתה עזיבת יעקב רושם. אמנם הביאור בזה הוא, כי מה שעזיבתו עשתה רושם בכל זאת, אינו אך משום שמספר צדיקים גדול יותר עושה רושם גדול יותר. אלא שכל צדיק יש לו זיו מיוחד והוד והדר מיוחדים. יציאתו של צדיק ממקום שנותרו בו צדיקים אחרים

עושה רושם, מפני שפנה מן המקום הזיו המיוחד, ההוד וההדר המסוימים של צדיק זה. את זאת למדנו מיעקב, שאף שהשאר בעירו את יצחק ורבקה הוריו, הרי בעזבו פנה זיוו המיוחד שלו.

"וישכב במקום ההוא"

אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה. (רש"י)
שאלו לרבי מאיר-יחיאל מאוסטרובצה:

במה נתייחדו ונשתנו י"ד שנים הללו, והרי גם לפני כן למד יעקב בישיבת שם-ועבר, כפי שרש"י מסביר בפרשת תולדות את הפסוק "וישב אהלים – אהלו של שם ואהלו של עבר"? הסביר הרבי:

לראשונה למד אצלם כיצד עובדים את ה' בין יהודים, בהיותו שרוי בסביבת צדיקים כאבותיו ורבותיו. עכשיו הלך ללמוד איך לחיות כיהודי בין גויים ורשעים כדוגמת לבן. זוהי מסכת בפני עצמה....

"סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"

רבי יוסף-יוזל מנובהרדוק, שפסע בנתיב היחיד שלו, משונה מכל הזרמים בתנועת המוסר, נשאל פעם הלמאי בחר בדרך שנראית כה עקומה?
והשיב:

כאשר נזקקים לסולם, כדי לעלות לקומות הגבוהות, מן ההכרח להעמידו בעקמיות....

"ושבתי בשלום אל בית אבי וגו'"

ראיתי בספר "יד יוסף" (פ' חיי שרה, דרוש ראשון) שהקשה, איך אמר יעקב אבינו ע"ה "ושבתי בשלום", הלא מבואר בברכות (דף ס"ד) דלאדם חי, לא יאמר בשלום, רק לשלום בלמ"ד, וא"כ הו"ל, ושבתי בשלום אל בית אבי.

ותירץ כן, דהנה המפרשים פירשו, דהני"מ בין לשלום לבין בשלום הוא כן.

דלשלום הוא מורה שיוסיף תמיד שלימות על שלימותו. דהלמ"ד הוא יחס שאליו, אך בשלום, מורה על השלום שיש לו. לכן, הנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום, ר"ל, לך עם השלום אשר יגעת בו בהיותך בחיים. אבל הנפטר מן החי, לא יאמר לו כן, משום דא"כ הוא מקללו שלא יוסיף שלימות, רק יאמר לו

לך לשלום, שתמיד תוסיף שלימות על שלימותך ותעלה מעלה.

ולכן יעקב אבינו ע"ה, שהיה ירא מאד מבית לבן הרשע עובד התרפים, שלא יוכל לסגל שם תורה ומצוות, אמר, הלואי "ושבתי בשלום אל בית אבי" בשלימות שיש לי היום, שלא אחסר ממנו, כי להוסיף שלימות על שלימותי, זאת בודאי לא אוכל שם, אך הלואי שלא אגרע השלימות שיש לי עתה, לכן אמר "בשלום". (קהלת יצחק)

"והיה זרעך כעפר הארץ"

כלומר, אע"פ שהם נתונים למרמס ולמרפס כעפר הזה שהכל דורסין אותו, סוף שיגברו וינצחו. וכן על דרך המשל, כמו שהעפר באחריתו יעלה על הדורסים אותו, וישאר הוא, והדורסים אותו לא יעמדו.

(רמב"ם על התורה – צרור המור)

"ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי"

אמרו רז"ל, דמות אדם שבארבעת חיות המרכבה, היא דיוקנו של יעקב אבינו (חולין צ"א:), והנה יעקב אבינו כעת עי"י מראה הסולם שראה כסא כבודו יתברך, נודע שגם צורתו חקוקה בכסא הכבוד, ועד עתה ידע שחקוק בכסא הכבוד, אריה כרוב נשר ר"ת אכ"ן. וזה שאמר "אכן יש ה' במקום הזה", אולם "אנכי" ר"ת אריה נשר כרוב יעקב, זה "לא ידעתי", (פנינים יקרים) (ניצוצי שמשון)

הנה בחלום זה, הבטיח הקב"ה ליעקב אבינו כל ההבטחות לו ולזרעו אחריו, וכל היעוד העתיד של כלל ישראל וכיו' כמבואר בפרשה, ואעפ"כ, מיד כשהקיץ משנתו, לא חשב שום דבר על כל זה, רק נתמלא בחד רועדה, "ויירא ויאמר וגו', ומפני מה נתיירא כ"כ – משום שעבר על הלכה – שאסור לישון במקום קדוש, וכדאי היה לו שיתבטל, ולא יאמר לו כל הבשורות טובות הללו, ובלבד שלא יעבור על דין זה.

נורא ואיום להתמתנון להבין מכאן גודל ענין קדוק הלכה. (אור הצפון – לב אליהו)

"והאבן הזאת אשר שמתו מצבה יהיה בית אלהים" (כח, כב)
מכאן נהגו לחוג הנחת אבן-פינה לבית של קדושה, שכמו שמניחים אבן ראשונה לשם שמים, כך מתנהג כל הבית. (יכחן פאר)

הגיע רבי מאיר שפירא מלובלין לעיירה בייטש, על מנת להשתתף ביריית אבן-פינה לבית ה"ת"ת המקומי. המוני נאספו ברציף הרכבת לקבל פניו ולחלוק לו כבוד.

אמר להם רבי מאיר:
- לא באתי הנה למען הכבוד, אלא כדי לזרז אתכם שתקימו את הבנין בשלמותו. כאן אתם חולקים לי כבוד, אבל אנא לדאוג גם לכך שבבואי לעלמלא-דקשוט, לא אזדקק לחפור באצבעותי ולהוציא מן האדמה את אבן הפינה אשר יריתו....

"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (שם)
לא אמר "וכל ממון אשר תתן ליי" או "וכל ריוח", אלא "כל אשר תתן ליי" ממש. ללמדך, אומר בעל "נתיבות שלום", שחייב אדם להפריש מעשר לא רק מכספו ורווחיו אלא מכל מה שהוא מתענג בעולמו, מכל קורט של הנאה, הריחו מחוייב להפריש מעשר לה', היינו לקדש את הנאתו ולהעלות ממנה ריח ניחוח לה'...

"עשר אעשרנו לך" (שם)
כתוב בספרים משמו של רבי משה אלשיך:
"עשר אעשרנו" – מעשר כפול. הוא החומש, כפי שאמרו חז"ל: "המבזבז אל יבזבז יתר מחומש". דרשי רשומות רמזו: "עשר אעשרנו" בגימטריא – "זוה כל המבזבז אל יבזבז יותר מחומש".

"עשר אעשרנו" – מעשר מקניינים גשמיים, מעשר מקניינים רוחניים. את זו דרש רבי שמעון שקופ מגרודנה: מה צדקה בממון יש בה כח סגולי להעשיר את בעליה – "עשר בשביל שתתעשר" – אף קנייני רוחו של אדם, כשרונותיו וידיעותיו, אם יפריש מעשר מהם לזולת וישפיע להם מדעתו – יתעשר שבעתיים ברוחו.

"והאבן גדולה על פי הבאר" (כט, ב)
היה לו לומר "ואבן גדולה", מה "והאבן"?

אומר ה"שפת אמת":
לרמז כי האבן מכשול, הוא היצר, אמנם מצוי בכל מקום, אבל על פי הבאר הוא גדול שבעתיים. שאינו מניח לפתוח פה בתפילה, שהיא עבודה שבלב, בחינת באר ומעין נובע – והיא כעין תורה שבעל פה. כל מומת היצר היא לעכב התפילה, כידוע לכל עובד ה', ואין עצה לתפילה, אלא האדם כפי שהוא בכל מעשיו כך ביכולתו לפתוח פה בתפילה. לא בכדי קראו "עבודה שבלב", כלומר, עבודה שתלויה בהשתוקקות הלב כל היום, ובכל מעשיו....

"הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה" (כט, ז)
לכאורה: מה לו ליעקב להתערב בענייני הרועים, בתחום לא לו?

דבר זה הקשה הרבי ר' מנדלי מוורק, ותיירך:
- ידע יעקב כי אמש שקעה חמה שלא בעונתה בגללו, בעבורו, ואילו היום תשוב ותזרח כרגיל. חשב בלבו: הרועים אינם יודעים זאת, בודאי סבורים הם שעוד מעט ירד

הלילה, כמו אתמול. לפיכך פנה אליהם בדבריו.
כדי לגמול חסד עם הזולת, כדאי אפילו להתערב בענייניו....

"ויגש יעקב ויגל את האבן..."
"וישק יעקב לרחלי" (כט, י-יא)
סח רבי שלום מבלו:

כאשר נשק יעקב לרחל, היו (וישנים) אנשים סבורים שעשה יעקב פעולה פשוטה אשר נבעה, חלילה, מנטיה גופנית פשוטה. לא כן בהיאבקו עם סמאל, שרו של עשו, שאין איש מפקפק כי היה לבו רק לשמים. ועל דבר זה רומזים דברי הפייטן בתפילת גשם: "ייחד לב וגל אבן מפי באר מים, כנאבק לו שר בלול מאש וממים". הוה אומר: כשם שבמאבק עם השטן היה לבבו מיוחד אך ורק לשמים, כך גם כאשר גלל את האבן מפי הבאר, היה יעקב מייחד את לבבו בלתי לה' לבדו.

סבא
הסביר רבי נתן צבי פינקל, הסבא מסלובודקה:
כאשר אנו מתפללים על גשם ומצפים לרחמי שמים, התקינו להזכיר זכותו של יעקב שעשה לפני אלפי שנים חסד פעוט, כאשר גלל את האבן מעל פי הבאר, ואנו מבקשים "בצדקו חון חשרת מים", בעוד שלדברי חז"ל היה המעשה לגביו "כאדם שמעביר את הפקק מעל פי הצלוחית".

מה פשר תפילה כזו?
אלא שהיה כאן "ייחד לב". שאף יעקב בתמצית לבו לגמול טובה למאן-דהו, לא להתבלט ולהתפאר, אלא לגמול חסד. החסד עצמו אמנם פעוט – אבל עשייתו בכל לב. בלא לב ולב.
נמצאנו למדים, שאפילו חסד קטן שאדם עושה אינו הולך לאיבוד, ומסוגל שבזכותו תתקבלנה תפילותינו.

"ויחר אף יעקב ברחל" (ל, לב)
ויחר ליעקב בלבן" (לא, לו)
מידה זו של חרון אף לא מצינו אצל שאר האבות אלא אצל יעקב בלבד. ומזה נלמד שלא כל אדם רשאי וכדאי להשתמש במידה קשה זו. יעקב שהוא מידת האמת – "תתן אמת ליעקב" הוא יכול, כשהשעה צריכה לכך, להתרעם, אבל לבני אדם אחרים מידת הכעס אסורה בתכלית האיסור.

"ויפגע במקום" (כח, יא)
רבותינו פרשו לשון תפילה וכו' ולמדנו שתיקן תפילת ערבית (רש"י).
אברהם ויצחק אע"ה תיקנו תפילות של יום, שחרית ומנחה, יום מסמל בהירות וגלוי, לילה מסמל הסתר וגלות.
חייהם של האבות תואמים את תפילותיהם. בחיי אברהם ויצחק רואים בגלוי את השגחת ה' עליהם. הם היו עשירים, גיבורים וידועים. אברהם אע"ה היה המתחיל בהפצת שמו יתברך בעולם ותיקן את התפילה המתחילה, ואילו יצחק אע"ה הוא הממשיך ותיקן תפילת מנחה.
אבל חיו של יעקב אע"ה מלאים סבל ויסורים. בתחילה משטמת אחיו אחי"כ גלות אצל לבן וכן בהמשך. לפיכך תיקן בדומה למצבו תפילת ערבית בזמן הסתר וחושך.

וכל זה ללמדנו כי גם בחושך כשקשה לראות את השגחת ה' ג"כ צריך להאמין שה' נמצא איתנו בתוך הצרות ובתוך הקשיים ואפשר וצריך להדבק בו ע"י תפילה. (שפת אמת)

"ויחיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה" (כט, כ)
מה מתכוונת התורה ללמד לנו בפסוק זה?

מפרש מהרי"ל דיסקין על פי הגהות מרדכי בתחילת כתובות שאומר כי בחור ובחורה שהתארסו אם רואים זה את זה תדיר יש לחוש פן יבואו לידי שגאה כדאיתא בב"ר בפרשת ויפל ה' תרדמה ע"כ.

והטעם בזה כי מכירים יותר ויותר את חסרונות בן הזוג (ובשם הסטייפלר אומרים, שקודם האירוסין נדחף האדם ע"י עצמו לגמור את השידוך ואילו אחי"כ בתקופת הביניים שמצד אחד הוא עדיין משוחרר ומצד שני הוא כבר נקשר במצב כזה נמשך האדם לחפש ולבדוק אם אכן עשה שידוך טוב, ועלול למצוא חסרונות אשר יעוררו בו ספקות על כן עדיף שלא להרבות בפגישות בתקופה זאת בין החתן והכלה).

וגם בעינינו יש להתפלל על יעקב אע"ה שמשך את תקופת ההמתנה לנישואי רחל שבע שנים ולא חשש שמא יבואו מתוך כך לידי שגאה ועל כן מבאר הכתוב כי אותה תקופה היתה נחשבת בעיניו רק כימים אחדים כך שלא חשש שמא יבוא לידי שגאה.

(מהרי"ל דיסקין ע"ה"ת)

"הפעם אודה את ה'" (כט, לה)
על פי דרך הדרש יתכן לפרש מדוע דוקא על יהודה כתוב שהודתה לה' ולא על בניה הראשונים וזאת כי על שלושת הרגשות – ראייה, שמיעה, משוש – אין שום ברכה, לא על מראה נאה, ולא על קול נעים אלא רק על הרגשת הריח דיליף בגמי (ברכות מ"ג) מקרא "כל הנשמה תהלל – דבר שהנשמה נהנית". ולכן בראובן שמורה על ראייה – ראה ה', וכן על שמעון שמורה על שמיעה – כי שמע ה', וכן על לוי שמורה על משוש – אין ברכה, ורק ביהודה שכתוב (ישעיהו יא) "והריחו ביראת ה'" כתוב הודיה.

"ותרא רחל כי לא ילדה וכו' הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחר אף יעקב ברחל וכו' אשר מנע ממך פרי בטן" (ל, א-ב)

וצריך ביאור מה חרה ליעקב כל כך על בקשתה של רחל שיתפלל עליה שיהיה לה ממנו בנים? ועוד קשה מהו הלשון "אשר מנע ממך פרי בטן" ומדוע לא אמר יעקב "אשר מנע ממך בנים"? והנה ברש"י פרשת נח כתב ש"עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". ולזה כששמע יעקב מרחל שאמרה "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" דמשמע מדבריה שהעיקר אצלה זה הבנים, אבל במצוות ומעשים טובים אינה מסתפקת – כעס עליה ואמר לה "התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן" מנע ממך, אבל פרי מצוות ומעשים טובים הרי יש לך וזהו הלא עיקר תולדותיהם של צדיקים ומדוע אפוא אמרת "ואם אין מתה אנכי". (קהלת יצחק)

יוספר ללבן את כל הדברים האלה, ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה"

(כט, ג-יד)

שלא בא אלא מתוך אונס אחיו. (רש"י)
סח רבי זלמן סורוצקין, הרב דלוצק:
שאל לבן את יעקב, מה פשר שנאת עשו אליו ומדוע ברח? סיפר לו יעקב "את הדברים האלה", איך שקנה מאתו הבכורה במרמה, ויעקבהו פעמיים....

נשאו הדברים חן בעיני לבן, שצהל לשמע כל מעשה רמאות, אמר: "אך עצמי ובשרי אתה...." הרי אתה רמאי מובהק כמוני.... ועל אותו משקל המשיך לבן בשיחו עם יעקב: "הכי אחי אתה ועבדתי חנם?" – כיון שאחי אתה ברמאות, לא יאמתני חנם? – כיון חנם ובודאי סופך לרמותני ולגשל אותי מכל נכסי... מוטב לי, אם כן, שתגיד מראש "מה משכורתך"....

"וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה"

(כט, לא)

ראה שנואין מעשי עשו בעיניו. (גמרא)
חז"ל אומרים, שלכן היו האמהות עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. לפיכך – מסביר רבי לוי יצחק מברדיצ'וב – פקד ה' את לאה בבנים מיד, ראשונה, מכיון שהיא בין כה וכה התפללה אליו כל הימים, שלא תעלה בגורלו של עשו, כדיבת הבריות, וממילא לא היה צורך למנוע ממנה פרי בטן בגלל שהקב"ה מתאוה לתפלתה, אחרי שהיא התפללה גם בלי אמצעי זה....
וזה שדרשו: "וירא ה' כי שנואה לאה, שנואין מעשי עשו בעיניה". וכי היכן ראה שנואין? ומה קשר בין שני הדברים?
אלא מתוך שהתפללה על כך, והיו עיניה רכות מרוב בכי, נמצא שכבר נתמלא בה רצונה שהקב"ה מתאוה לו – הצדקת התפללה....
(טובך יביע)

"ויהי בבקר והנה היא לאה"

(כט, כה)

אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה, אמרה עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים – מגילה יג: רש"י.
עיינן בסי' "מדבר קדמות", שהביא משם מר זקנו הרב "חסד לאברהם", דהסימנין היו, דהיא תתעורר ותגע בבוהן רגלו הימנית, ובוהן ידו הימנית, ותנוך אזנו הימנית, ותכוין לדחות משם ג' שרים מהסטי"א עכ"ד.
והרב "אהלי יהודה" אמאדו ז"ל, הביא מרבינו האר"י ז"ל, דהאותות שמסר יעקב לרחל הם, נדה חלה, הדלקת הנר, ולימדה להנשים חייבות במצוות אלו.
עוד שמעת, שלימדה לקרוא ק"ש, ורחל מסרה אותם לאחותה, ולימדה אותם לה, כדי שלא תתבייש, ע"כ מ"כ, יעו"ש.

(ובחרת בחיים)

"וואבנה גם אנכי ממנה"

(ל, א)

בספר "באר מים חיים", כתב בשם האר"י ז"ל, שרחל היתה עקרה, לפי שלא היה לה אות ה"א בשמה. שכל האמהות, היה להן ה"א, והוא סוד הזרע, וסימנך "ה"א לכס זרע" (לקמן מז, כג). ואך שנתקנה ע"י בלהה שיש לה ה"א יתירה בשמה, ולקחה היא אחת, ואמרה רחל, "וואבנה גם אנכי ממנה".
(פרדס יוסף, פירוש הטור עה"ת)

"וואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה"

(ל, כא)

לכן קאמר שפיר יהודה (לקמן ל"ז כ"ז) "וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא" – "אחינו" – מצד האב, "בשרנו" – מצד אמנו, שהיא הזרעה אודם שממנו הבשר, כדתן בהמפלת (נדה לא) שלשה שותפים באדם וכו', אביו נותן עצמות וכו', ואמו אודם שממנו עור ובשר, ודו"ק.

"ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלקים את חרפתי"

(ל, כט)

ובמד"ר (ע"ג ה', הובא ברש"י עה"פ) כל זמן שאין לאשה בן, אין לה במי לתלות סררונה, משיש לה בן, תולה בו, מי שבר כלי זה, בנך, מי אכל תאנים אלו, בנך.
והדברים מפליאים, היתכן שתרגיש רחל הרגשה זו כלפי יעקב, שמסר נפשו עליה, ועבד בשבילה י"ד שנים, היקפיד עליה יעקב על שבירת כלי, או על אכילה של מה בכך. והדברים נאמרו ביום לידת בנה הראשון – לאחר היותה עקרה זמן רב – ששקול היום הזה, כאילו קמה לתחיה, כמו שאמרה בעצמה לפני כן (לעיל פסוק א')
"הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי", ולמדו חז"ל (נדרים ס"ד): מיכן, כי "כל אדם שאין לו בנים, חשוב כמת", וביום גדול זה, אין רחל רואה, אלא פרט קטן כזה לכאורה.
אלא אם קטן הענין בעינינו, גדול הוא בעיני האבות והאמהות הקדושים, שידעו מעלת השלום ותכונתו. וע"י שהוסרה אפשרות של קפידה כל שהיא, בין יעקב ובניה, על אף שבדאי, לא תהיה קפידה כזו המוכרת לנו, אלא קפידה דקה, שאין מכיר בה אלא הקב"ה בלבד, מ"מ אף בה יש כדי לגרום פגם כלשהו באחדותם, ועתה בלידת יוסף היתה נקודת שמחה גדולה, והיא השגת שלום כלול בתפארתו, בלי נדנדוד של פירוד והקפדה.
(שיחות מוסר)

יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלוקי אביכם אמש אמר אלי לאמור השמר לך

מדבר עם יעקב מטוב עד רע.

לכאורה יש לעיין כיצד אומר לבן "יש לאל ידי לעשות עמכם רע" והלא אחרי שהקב"ה אמר לו "השמר לך" אין כבר בכוחו לעשות? משל: מעשה שישב יהודי בתחנת הרכבת, והנה הגיעה הרכבת אך הוא ממשיך לשבת ולא עולה אליה. ניגש אליו יהודי אחד מן הממתניים ואמר לו: מדוע אינך עולה לרכבת? והוא ענה בפשטות: זקוק אני לכרטיס בכדי לעלות לרכבת אבל אין לי כסף. תמה האיש ושאל: אם אין לך כסף מה לך לשבת כאן?
השיב הלה: יש לי בטחון שהקב"ה יזמן לי כרטיס....

והנה משמיעה הרכבת צפירה אחת, צפירה שניה וכבר נשמע קול הקטר הנושם בכבידות, ולפתע עובר יהודי במרוצה והוא צועק ליהודי הממתין, בעל הבטחון: מה אתה יושב לך והלא הרכבת כבר מתחילה לנסוע, אם אין לך כרטיס – קח כרטיס ועלה מהר לקרון....
וכך עשה, עלה לרכבת, והרכבת החלה לנסוע....

ברכבת ניגש אליו אותו יהודי שלעג לו ולבטחונו ואמר לו: התבונן איזה מן שוטה אתה. איך אתה יכול לסמוך על הבטחון שלך? והלא אלו אחר היהודי הזה בשניה אתה לא היית יכול לנסוע!!! הנה יהודי זה ראה סיעתא דשמיא מיוחדת שהקב"ה עזר

לבעל הבטחון הפלא ופלא ובכל זאת הוא נשאר בשלו כבתחילה ושאל "אילו אחר היהודי" ... ואיך תסמוך על בטחון? ונמשל: זה מה שלבן אמר "יש לאל ידי" – שומע הוא שנגלה אליו הקב"ה ואומר לו "השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע" – אולם לבן נשאר בדרכו כבתחילה ואומר ליעקב איך תסמוך על בטחונך? יש בכוחי לעשות עמכם רע. והמתבונן יראה ויבין המשל הנפלא....

(רבי יוזל מנוברחודק שכנראה בדידה היוי
עובדא)

הליכות והלכות

דיני "ברך עלינו - ותן טל ומטר"

בחורף מתחילים לאמר "ברך עלינו" 60 יום לתקופה. פירושו שאנו מחלקים את השנה (שנת השמש), שהיא 365 יום, לארבעה חלקים. בכל חלק ישנם 91 יום ועוד 6 שעות. כל חלק נקרא תקופה: חורף, אביב, קיץ וסתיו. 60 יום לאחר תחילת תקופת הסתיו מתחילים לומר בחו"ל "ברך עלינו" (בא"י התחילו כבר בז' במרחשוון).
הטעם לשינוי, כיון שעיקר התקנה היתה לבני בבל ששם בתקופת החורף היו זקוקים לגשם וכל מדינות העולם היו הולכים עפ"י הזמן הבבלי.
כידוע תאריך לועזי הולך על פי מהלך השמש. לכן התאריך של התקופה נופל תמיד ברביעיולחמישי בדצמבר (מלבד בשנה מעוברת לועזית).

בקשת גשמים מעכבת את התפלה. ולכן כל השוכח לאמר "ברך עלינו" חוזר על התפלה. זו למעשה התפלה על הפרנסה בתוך תפלת שמונה עשרה. ומכיון שעיקר הבקשה הוא המשפט: "ותן טל ומטר לברכה" – לכן הדינים הם כדלקמן:

1. מי שסיים ברכת 'ברכנו' (ולא אמר ברכ עלינו) ולא התחיל ביתקע שופר' יאמר מיד את המשפט: 'ותן טל ומטר לברכה' ויוצא ידי חובה וממשיך בתפלתו כרגיל.
  2. מי שנזכר לאחר שהתחיל יתקע בשופר' ימשיך ויאמר המשפט הנ"ל בתוך ברכת 'שומע תפלה'.
  3. סיים 'שומע תפלה' ולא התחיל 'רצה' יאמר מיד את המשפט הנ"ל ויוצא ידי חובה.
  4. התחיל 'רצה' ואילך יחזור לברכת 'ברך עלינו' וימשיך משם שנית לפי הסדר עד סוף התפלה.
  5. הגיע ליעושה שלום' אפילו לא עקר את רגליו רק חשב לעקור, יחזור לראש התפלה ויתפלל מחדש את כל התפלה.
- מסופק אם אמר 'ברך עלינו' או 'ברכנו' בתוך 30 יום להתחלת האמירה חזקה שלא אמר ויחזור לראש התפלה. ואם מסופק לאחר 30 יום, חזקה שהתרגל ולא יחזור.
אמירת 'ברך עלינו' נמשכת עד מנחה של ערב פסח ולאחר מכן בחול המועד פסח שוב חוזרים לומר 'ברכנו'.
יש להזהר ולהתפלל בימים אלה מתוך סידור בדיוק בכדי שלא לבוא לידי ספיקות וטעויות.

שבת שלום ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשי חכמים

מדוע לא הגעת לברית שעשינו לבנו, שאלה אשת ראש הישיבה את הסטייפלער, שעמד נבוכ... מרן הגר"ש אלישיב דיבר על יתרי האנפין של הת"ח, אבל צריך לדעת שגם כאשר מצפין הת"ח את עצמו ומנסה להסתתר מעיני הבריות, ועושה כל טצדקי שבעולם שלא יגלוהו, סופו יהיה שהקב"ה בעצמו ובכבודו ינסה את גדלותו ויחשוף את עוצם קדושתו לעיני כל...

באמתחתנו סיפור שלא פורסם על מרן הגר"ש קניבסקי זצ"ל, שימחיש לנו את זאת. הגר"ש גלינסקי, שהוא המקור לסיפורים, מקדים ואומר שהאנשים שהיו מקורבים אל הגאון זצ"ל בימי צעירותו, ידעו בבירור שאין כמוהו באומנות-ההסתרה; הוא הלך והתחבא בעזרות-הנשים של בתי המדרשות, וניסה ללמוד שם באין-רואים, ונקט בשיטות ובתחבולות שונות על מנת לברוח מפרסום, אבל למרות כל המאמצים שעשה כדי להסתיר עצמו גילוהו גדולי הדור דאז, ושיגרו אליו את תלמידי הישיבות כדי שיהנו מאור תורתו. על טפח מגדלותו של מרן רבי יעקב ישראל קניבסקי, מספר הגר"ש גלינסקי.

יכשהייתי בחור בישיבה לצעירים של נוהרדוק, מספר הגר"ש גלינסקי, היה הסטייפלער אברך צעיר. יחסים מצויינים שרו בין ראש הישיבה לתלמידים, ומדי שבת היו עולים בחורים לביתו לसेוד את סעודת השבת.

פעם, כאשר בביתו של ראש הישיבה היו בחורים רבים, ואני בתוכם, ראינו אברך צעיר היושב ולומד בפינה, ואינו שם לב לכל המתרחש סביבו. היה זה מי שכל עם ישראל עתיד ליהנות בדור הבא ממאור תורתו. הסטייפלער.

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יד כסלו	יג כסלו	יב כסלו	יא כסלו	י כסלו	ט כסלו	ח כסלו
רבי דוד אביהצירא מח"ס פתח האיהל ראובן בן יעקב אבינו	רבי שלום הדאני מח"ס דובר שלום רבי משה שתרונ ראב"ד הונם רבי רחמים מאונו מח"ס כסא רחמים			רבי אפר זלמן מלצר ר"י עין חיים מח"ס אבן האול	רבי נתן פאלם מחור"ר ישיבת פורת יוסף-ים	רבי יצחק נבון בן הרב קרית מלך
שקיעה 4:28						שקיעה 4:29

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה